

Apstiprināta ar Valkas novada domes
2013.gada 27. decembra lēmumu
(sēdes protokola izraksts Nr. 22.,28.§.)
„Par Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas
2013.-2037.gadam gala redakcijas apstiprināšanu”
Valkas novada domes
priekšsēdētājs

Vents Armands Krauklis

2014.gada ____janvāris

VALKAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2013 – 2037

GALA REDAKCIJA

2013

SATURS

SATURS.....	3
KOPSAVILKUMS	4
IEVADS	5
1.ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS.....	6
1.1. Pamatinformācija.....	6
1.2. Iedzīvotāji	7
1.3. Inženiertehniskā infrastruktūra.....	8
1.4. Pakalpojumi	9
1.5. Tautsaimniecība	10
2.STRATĒGISKĀ DAĻA	12
2.1. VALKAS NOVADA EKONOMISKĀ SPECIALIZĀCIJA	12
2.2. VALKAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA	13
2.3. VALKAS NOVADA STRATĒGISKIE VIRZIENI.....	14
3. VALKAS NOVADA TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS STRUKTŪRA	16
4.SADARBĪBA AR KAIMIŅU PAŠVALDĪBĀM	27
5.STRATĒGISKO MĒRĶU ATBILSTĪBA NACIONĀLO UN REĢIONĀLO PLĀNOŠANAS DOKUMENTU PRIORITĀTĒM	28
6. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN PĀRRAUDZĪBA	29
7.JĒDZIENU SKAIDROJUMI.....	30

KOPSAVILKUMS

Valkas novada teritorijas novietojums Latvijas pierobežā ir labvēlīgs kravas un pasažieru pārvadājumu attīstībai, teritorija ir piemērota uzņēmējdarbības attīstībai, nodrošinot jaunajiem un esošajiem uzņēmumiem nepieciešamo infrastruktūru.

Valkas novadam ir vērojams liels potenciāls valsts un reģiona nozīmes sabiedrisko pakalpojumu, izglītības, komercdarbības, sporta, kultūras un tūrisma infrastruktūras attīstībā.

Novadam būtiska ir sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām, kas ietekmē gan novada attīstību, gan iedzīvotāju dzīvesveidu. Valku var definēt, kā pievilcīgu pilsētu Vidzemes ziemeļos ar nozīmīgu ceļu infrastruktūru un sadarbības centru ar Igaunijas Republiku.

Svarīgs novada teritorijas attīstības virziens ir mežsaimniecības un kokapstrādes attīstības veicināšana (62% teritorijas aizņem meži), saglabājot dabas vērtības. Otrā attīstītākā nozare novada teritorijā ir lauksaimniecība - galvenokārt piena lopkopība, graudkopība un kartupeļu audzēšana.

Aizsargājamās dabas teritorijas rada labvēlīgus priekšnoteikumus dabas tūrisma attīstībai.

Līdz šim lielākais investīciju apjoms tika ieguldīts inženiertehniskās infrastruktūras attīstībā un sakārtošanā, kas tiek veidota mūsdienu un vides aizsardzības prasībām atbilstoši.

Pašvaldības, uzņēmumu vadības un vides institūciju sadarbības rezultātā Valkas novads veidojas par teritoriju, kur uzņēmumi pastāv līdzsvarotā mijiedarbībā ar dabas un rekreācijas teritorijām.

VĪZIJA

Valkas novads – cilvēkiem radīta labvēlīga, tīra un sakopta, mežiem bagāta vide ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē.

Valkas novada prioritārie attīstības virzieni:

1. Cilvēkresursu attīstība;
2. Sakārtota infrastruktūra un pakalpojumi;
3. Uzņēmējdarbības attīstība;
4. Novērtēts dabas kapitāls un saglabāts kultūrvēsturiskais mantojums.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tika noteikti novada attīstības stratēģiskie mērķi (**SM**):

SM1: izglītota un integrēta sabiedrība

SM2: attīstīta infrastruktūra un pakalpojumi

SM3: vide, kas balstīta uz inovācijām un zināšanām ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstībai

SM4: dabas un kultūrvēsturisko resursu saudzīga izmantošana

Esošā specializācija:

1. Mežsaimniecība, mežizstrāde un kokapstrāde,
2. Lauksaimnieciskā ražošana (graudaugu un kartupeļu audzēšana; lopkopība: slaucamās govīs, liellopi, aitas; bioloģiskā lauksaimniecība),
3. Meliorācijas darbu pakalpojumi,
4. Apstrādājošā rūpniecība.

Papildus attīstāmās jomas:

1. Lauksaimniecības produkcijas pārstrāde,
2. Pārtikas produktu ražošana,
3. Eko produkcijas ražošana,
4. Amatniecība,
5. Inovatīva otrreizējo izejvielu pārstrāde;
6. Derīgo izrakteņu ieguve un pārstrāde, būvmateriālu ražošana (smilts, smilts – grants, kūdra),
7. Tūrisms.

IEVADS

Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013-2037.gadam (turpmāk IAS) ir plānošanas dokuments, kurš nosaka novada ilgtermiņa attīstības virzienus, mērķus, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvas struktūru.

Ilgtspējīgas attīstības **stratēģija ietver šādas sadaļas:**

1. **Pašreizējās situācijas analīze** (analīzes kopsavilkums), kurā no ilgtermiņa attīstības perspektīvas viedokļa (tendences un prognozes), aprakstīti Valkas novadā pieejamie resursi un resursi izaugsmei, prognozes, attīstības procesu mijiedarbība un funkcionālās saites;
2. **Stratēģiskā daļa, kurā** definēts ilgtermiņa attīstības redzējums (vīzija), stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa prioritātes un specializācija (perspektīvie uzņēmējdarbības virzieni).
3. **Telpiskās attīstības perspektīva**, kura ietver grafiski attēlotu teritorijas telpisko struktūru un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas.
4. **Pārskats par sabiedrības līdzdalības pasākumiem.**

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir izstrādāta saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām un Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem „Metodiskiem ieteikumiem ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī”, izvērtējot un ņemot vērā Vidzemes plānošanas reģiona spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, iepriekš izstrādāto Valkas novada attīstības programmu 2010.-2016.gadam un Valkas novada teritorijas plānojumu un to pašvaldību plānošanas dokumentus, ar kurām robežojas Valkas novads.

Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2013.-2037.gadam izstrādāja Valkas novada domes Attīstības un plānošanas nodaļa, konsultējoties ar nodaļu un struktūrvienību vadītājiem, kā arī sadarbībā ar Valkas novada būvvaldi un pagasta pārvalžu vadītājiem:

Valkas novada domes priekšsēdētājs – Vents Armands Krauklis

Valkas novada domes izpilddirektors – Aivars Cekuls

Attīstības un plānošanas nodaļas vadītāja - Gunta Smāne

Attīstības un plānošanas nodaļas vadītājas vietniece - Lāsma Engere

Valkas novada būvvaldes vadītāja – Sarmīte Spuldeniece/ v.i. Māris Pandalons

Teritorijas plānošanas daļas teritorijas plānotāja – Kristīne Salniņa

Ērgemes pagasta pārvaldes vadītājs – Jānis Krams

Kārķu pagasta pārvaldes vadītājs – Pēteris Pētersons

Valkas pagasta pārvaldes vadītājs – Jānis Lapsa

Vijciema pagasta pārvaldes vadītāja – Mārīte Kalniņa

Zvārtavas pagasta pārvaldes vadītāja – Raitis Priede

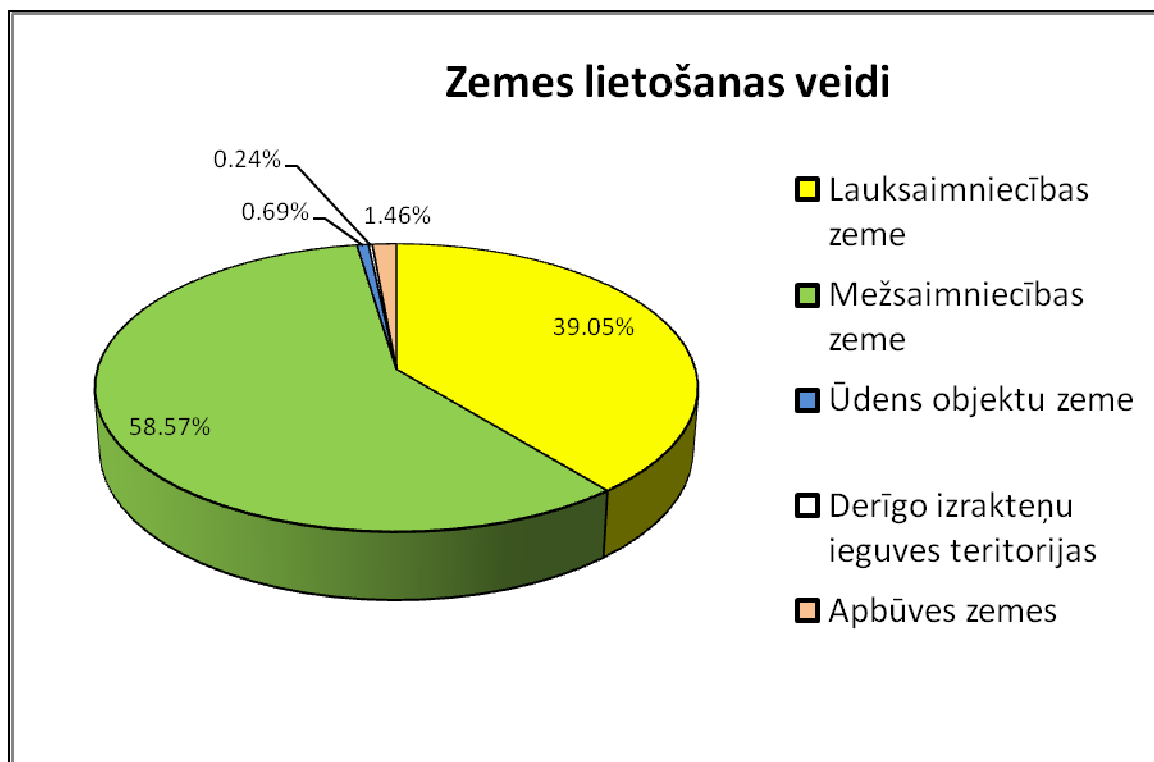
1.ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

1.1. Pamatinformācija

Valkas novads izveidojās 2009. gada 1. jūlijā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, apvienojoties Valkas pilsētai, Ērgemes, Kārķu, Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagastiem.

Novada teritorija, izstieptā formā, izvietojusies Latvijas Ziemeļaustrumos, vēsturiskā Vidzemes reģionā un robežojas ar Apes, Smiltenes, Strenču, Burtnieku, Naukšēnu novadiem un Igaunijas Republiku.

Novada kopplatība ir 906,8 km².

Attēls Nr.1. Zemes lietošanas veidi Valkas novadā uz 01.01.2013

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas

Valkas novada teritorijas bioloģiskā daudzveidība ir saistīta ar Īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām (turpmāk tekstā ĪADT).

Kā apdraudošie faktori minami pārāk intensīva meža resursu izmantošana, kā arī nepietiekama tradicionālā pļavu apsaimniekošana – applāušana un noganīšana. Lielas neapsaimniekoto pļavu platības turpina aizaugt – izzūd unikāli un daudzu putnu sugu ligzdošanai svarīgi biotopi. Novērojama pastiprināta mežistrāde, īpaši privātajos mežos. Piesaistot Eiropas Savienības fondu līdzekļus, pamestajās pļavu platībās jāatjauno agrāko pļaušanu un ganīšanu.

Valkas novada teritorijā kopumā atrodas 11 ĪADT - no tiem 7 ir dabas liegumi.

Valkas novada teritorijā atrodas 33 no Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā ietvertajiem kultūras pieminekļiem.

Derīgie izrakteņi

Valkas novada teritorija nav bagāta ar derīgajiem izrakteņiem, tomēr novērojama salīdzinoši liela izrakteņu daudzveidība. Novada teritorijā izveidojušās māla, smilts un smilts-grants atradnes, kā arī kvarca smilts iegulas.

Novada teritorija ir bagāta ar purviem, kur iespējama kūdras ieguve. Pavisam novada teritorijā apzinātas 76 kūdras atradnes vai to daļas.

Novada smilts un smilts-grants atradnes pārsvarā ir nelielas. Tajās iegūtie materiāli galvenokārt tiek izmantoti ceļu uzturēšanai un remontam.

1.2. Iedzīvotāji

Tabula Nr.1

Rādītājs	Iepriekšējos gados	Esošā situācija	Tendences
Iedzīvotāju skaits	1990.gadā - 13201 ¹ 1995.gadā - 12650 2000.gadā - 11871 2009.gadā - 10680 2010.gadā - 10562 2011.gadā - 10445 2012.gadā - 10265	10109 ² (01.01.2013)	Iedzīvotāju skaits novadā, līdzīgi kā valstī un Vidzemes reģionā kopumā, laikā no 1990.gada līdz 2013.gadam, samazinās. Valkas novadā tas ir samazinājies par 22,2%, bet Valkas novada pastāvēšanas laikā no 2009.gada līdz 2013.gadam par 3,88 %.
Dabiskais pieaugums	1997.gadā dzimuši 99, miruši 162, dabiskais pieaugums – 63. 2009.gadā dzimuši 59, miruši 158, dabiskais pieaugums - 99	2012.gadā dzimuši 83, miruši 155, dabiskais pieaugums - 72	Negatīvais dabiskais pieaugums ir viens no galvenajiem faktoriem, kas izskaidro iedzīvotāju skaita samazināšanos novadā pēdējo 20 gadu laikā.
Iedzīvotāju līdz darbaspējas vecumam īpatsvars	1998.gadā 20,20 %	2012.gadā 12,2 %	Novadā samazinās iedzīvotāju līdz darbaspējas vecumam īpatsvars, kam galvenais iemesls ir dzimstības samazināšanās.
Iedzīvotāju darbaspējas vecumā īpatsvars	1998.gadā 55,7 %	2012.gadā 64 %	Iedzīvotāju īpatsvars darbaspējas vecumā, ja salīdzinām 1998.gadu un 2012.gadu ir palielinājies, bet pēdējos četrus gadus tas ir nemainīgs (2009.gadā - 12,2 %, 2010.gadā - 12,1 %, 2011.gadā - 12,0 %).
Demogrāfiskās slodzes līmenis	1998.gadā - 797	2013.gadā - 560	

¹ LR Centrālās statistikas pārvaldes datu bāze

² Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

Iedzīvotāju skaits Valkas novadā laika periodā no 2010.gada līdz 2013.gadam³

Tabula Nr.2

	2010	2011	2012	2013
Valka	6088	5929	5891	5835
Ērgemes pagasts	1006	993	981	956
Kārķu pagasts	757	750	751	735
Valkas pagasts	1486	1434	1423	1401
Vijciema pagasts	753	743	749	733
Zvārtavas pagasts	478	471	470	449
KOPĀ	10568	10320	10265	10109

Ņemot vērā iedzīvotāju zemo blīvumu un koncentrāciju dzīvošanai pagastu ciemos, apstākļos, kur ciemu skaits uz teritorijas platību ir salīdzinoši zems, liek meklēt jaunas attīstības iespējas pakalpojumu teritoriālā izkārtojuma pilnveidē un iedzīvotāju mobilitātes veicināšanā, nodrošinot iespējami daudz pakalpojumu visos pagastu centros.

1.3. Inženiertehniskā infrastruktūra

Valsts autoceļi

Valsts galvenie autoceļi no kopējā ceļu garuma Valkas novadā aizņem 223,47km. Valkas pilsētas un Valkas pagasta teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš **A3** (Inčukalns-Valmiera-Igaunijas robeža), kas ir arī Eiropas nozīmes ceļš **E264**.

Novada teritoriju šķērso trīs valsts reģionālie autoceļi (**P22** Valka-Rūjiena, **P23** Valka-Vireši, **P24** Valka-Smiltene). Valsts nozīmes reģionālie autoceļi **P22** Valka-Rūjiena un **P23** Valka-Vireši tiek dēvēti par „**Ziemeļu stīgu**”. Novada pagastu teritorijas kopumā šķērso 15 valsts vietējie autoceļi (**V**).

Pašvaldības ceļi un ielas

Kopīgais ceļu garums Valkas pilsētā, Ērgemes, Kārķu, Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagastos ir 491,11 km, no tiem 267,64 km ir pašvaldības ceļi. Valkas novada teritorijā meža ceļu kopējais garums pēc AS „Latvijas Valsts Meži” sniegtajiem datiem ir 301,61 km. Ņemot vērā lielo teritoriju platību, mežu masīvus, ceļu blīvums ir neliels – 0,54km uz km².

Satiksmē

Valkas novadā esošais autobusu maršrutu tīkls skolēniem nodrošina iespēju apmeklēt izglītības iestādes un nodrošina iedzīvotājus ar sabiedriskā transporta pakalpojumiem, lai nokļūtu darbavietās, ārstniecības iestādēs, valsts un pašvaldību institūcijās to darba laikā.

Valkas novadu šķērso dzelzceļa līnija **Rīga-Tartu**. Pasažieru maršruts kursē maršrutā **Rīga-Valgas** stacija-**Rīga** 3 reizes dienā. Valkas novada teritorijā saskaņā ar Latvijas Nacionālo attīstības plānu līdz 2020.gadam un Vidzemes plānošanas reģiona Teritorijas plānojuma II daļu Telpiskās attīstības perspektīva 2007.-2027.gadam tiek plānota starptautiskā pasažieru ātrgaitas satiksmes dzelzceļa koridora „**Rail Baltica**” trases būvniecība.

Komunālā saimniecība

Valkas pilsētas centralizēta siltumapgādes sistēma ar siltumenerģiju nodrošina gan daudzdzīvokļu mājas, gan privātās organizācijas.

Ir izbūvēta koģenerācijas stacija, un izveidota automatizēta siltumapgādes sistēmas vadība, izmantojot datora programmu.

³ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati

Valkas pilsētā un Kārķu, Lugažu, Sēļu, Vijciema ciemos ir izbūvētas centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas.

Ērgemes pagasta Ērgemes ciema apdzīvotajā vietā Turna un Zvārtavas pagasta Stepu ciemā, tiks izbūvētas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, ierīkots artēziskais urbums un uzstādītas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas, rekonstruēti un paplašināti esošie ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli.

1.4. Pakalpojumi

Izglītība

Valkas novadā bērniem, pusaudžiem un jauniešiem ir nodrošināta obligātās izglītības ieguve, vispārējās vidējās izglītības ieguve, pirmsskolas izglītības programmas apguve, profesionālās ievirzes izglītības programmu un interešu izglītības programmu apguve.

Interešu izglītību Valkas novadā nodrošina Bērnu jauniešu centrs „Mice” (turpmāk tekstā BJC) un Bērnu - jaunatnes sporta skola (turpmāk tekstā BJSS). Ir divas profesionālās ievirzes skolas - Valkas Mākslas skola un Valkas Jāņa Cimzes Mūzikas skola, kas piedāvā apgūt mācības arī Kārķos.

Izglītības iestāžu skaits novadā ir pietiekams. Ir nodrošināta obligātās pirmsskolas, pamatskolas, vispārējās vidējās, speciālās pirmsskolas izglītības un dažādu veidu speciālās pamatizglītības ieguve. Ir nodrošināta iespēja apgūt profesionālās ievirzes izglītības programmas mūzikā, mākslā un sportā, kā arī dažādas interešu izglītības programmas. Latvijas jaunieši Valgas profesionālās izglītības centrā (arodskolā) var apgūt profesionālo izglītību divās specialitātēs – ar pamatizglītību - kokapstrāde, ar vidējo izglītību - transporta loģistika.

Sports

Valkas novadā kopumā ir labi attīstīti un pieejami sporta infrastruktūras objekti. Ir izveidota stabila sporta pasākumu sistēma, kas iesaista lielu daļu Valkas novada iedzīvotājus un sportistus no citām pilsētām un pagastiem. Sporta aktivitātēm tiek izmantotas skolu sporta zāles, stadions, sporta laukumi, kur tiek rīkotas gan vietēja, gan starptautiska mēroga sacensības.

Kultūra

Valkas novadu raksturo tradicionāli pasākumi un noturīgas kultūras tradīcijas, kuras tiek pārmantotas no paaudzes uz paaudzi. To pierāda dažādu svētku daudzveidība. Tiek turēti godā gan senču svētki, gan blakus veidojas pavisam jaunas, novadam nozīmīgas kultūras aktivitātes, kā – lietišķās mākslas un amatniecības ceļojošās izstādes, novada diena un citi pasākumi. Katru gadu novadā notiek vietēja, valsts un starptautiska mēroga pasākumi (deju un mūzikas festivāli, operas svētki, dzejas dienas, koru un teātru saieti un citi pasākumi).

Veselības aprūpe

Valkas pilsētā veselības pakalpojumus novada iedzīvotājiem nodrošina SIA „Vidzemes slimnīca”. Primāro medicīnisko palīdzību novada Kārķu ciemā nodrošina doktorāts. Ērgemes un Vijciema pagastos darbojas feldšerpunkts. Valkas pagasta ciemos medicīniskā palīdzība netiek nodrošināta, pagasta iedzīvotāji pilnībā izmanto Valkas pilsētā sniegtos pakalpojumus. Liela daļa novada iedzīvotāju izmanto Valgas slimnīcā pieejamos medicīniskos pakalpojumus.

Sociālie pakalpojumi

Valkas novadā sociālos pakalpojumus sniedz un nodrošina Sociālais dienests. Ilgstošus sociālās aprūpes pakalpojumus sniedz Valkas sociālās aprūpes nams. Senioriem un krīzes situācijā nonākušajām personām tiek sniegta iespēja īrēt sociālos dzīvokļus, kas atrodas Ērgemes pagasta Turnas ciemā. Ilgstošus, kā arī īslaicīgus sociālās aprūpes pakalpojumus – krīzes situācijā sniedz Valkas novada ģimenes atbalsta centrs „Saulīte”. Nakts patversmē un Zupas virtuvē netiek nodrošināti ilgstoši sociālie pakalpojumi. Šobrīd ir nepieciešama Valkas sociālā nama rekonstrukcija.

Tūrisms

Valkas novadā ir plašas iespējas veidot daudzveidīgu tūrisma piedāvājumu, sākot no dabas tūrisma līdz aktīvajam tūrismam. Potenciāls tūrisma resurss Valkas pilsētā ir militārie pazemes bunkuri, to attīstība nākotnē varētu kļūt par savdabīgu tūrisma objektu. Katrai novada teritorijai piemīt savas īpatnības, lai novadā izveidotos plašs tūrisma piedāvājums.

1.5. Tautsaimniecība

Tabula Nr.3

Rādītājs	Esošā situācija
Uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ⁴	Ekonomiski aktīvo uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem Valkas novadā (64) ir mazāks nekā vidēji Latvijā (69) un Vidzemes reģionā (71).
Galvenās nozares ⁵	Mežsaimniecība, kokapstrāde un lauksaimniecība
Lielākie uzņēmumi pēc apgrozījuma ⁶	2011.g. SIA VĀRPAS 1, SIA PEPI RER, SIA TĪNE, SIA VALKAS MELIORĀCIJA, SIA Scantest 2012.g. SIA TĪNE, SIA VĀRPAS 1, SIA VALKAS MELIORĀCIJA, SIA PEPI RER, Z/S KALNPIERBES, SIA ENEFIT POWER&HEAT VALKA
Ārvalstu tiešās investīcijas	2011.gadā investors Eesti Energia AS (Igaunija) uzņēmumā SIA Enefit Power & Heat Valka 2012.gadā 7074807 LVL, darbības veids - Enerģētika
Nodarbinātība ⁷	Valkas novadā lielākais nodarbināto skaits ir pakalpojumu nozarēs (valsts pārvaldē, izglītībā, tirdzniecībā u.c.), lauku teritorijās lauksaimniecībā un mežizstrādē, kokapstrādē, salīdzinoši maz nodarbināto ir ražošanas nozarēs.
Mēneša vidējā darba samaksa ⁸	Vidējā darba samaksa (pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu < 50) Valkas novadā 2012.gadā bija 360LVL, kas ir mazāka kā Vidzemes reģionā (402LVL) un vidēji Valstī (526LVL)
Bezdarba līmenis	Reģistrētā bezdarba līmenis 2012.gadā Valkas novadā bija 12,1%, Vidzemes reģionā – 12,8%, valstī - 10,6% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaita. ⁹ Valkas novadā joprojām ir salīdzinoši augsts bezdarba rādītājs un sociālās spriedzes mazināšanai pašvaldība pielieto dažādus sociāla rakstura pasākumus.
Pašvaldības pamatbudžets	Valkas novada pamatbudžeta ieņēmumi 2012.gadā bija 7155676 LVL apmērā, Valkas novada pamatbudžeta izdevumi 2012.gadā bija 8547480 LVL apmērā. Lielākās izdevuma pozīcijas 2012.gadā bija Izglītība (1929170 LVL) un Teritoriju un mājokļu apsaimniekošana (1711422 LVL). Viena no lielākajām budžeta ieņēmumu sadaļām ir ieņēmumi no iedzīvotāju ienākumu nodokļa – 36,5% no visiem ieņēmumiem Novada pastāvēšanas gados lielākie pamatbudžeta izdevumi bija 2011.gadā, tas ir 13341424 LVL (tranzītielu rekonstrukcija un ūdenssaimniecības Valkas pilsētā II kārtā) un tendence ir - pamatbudžeta izdevumi samazinās, bet pamatbudžeta ieņēmumos palielinās Nodokļu ieņēmumi.
Pašvaldības saistības	2012.gadā atmaksāti aizdevumi LVL 887855 LVL, procentu maksājumi par aizņēmumiem 270681 LVL. No Valsts kases saņemtie aizņēmumi 2012.gadā ES un citu ārvalsts palīdzības finansēto projektu realizācijai ir par kopējo summu 2066889 LVL, kas ir par LVL 2664428 mazāk kā 2011.gadā.
Īstenotie projekti	2011.gadā novadā apgūti ES struktūrfondi 7,7 milj. LVL, bet 2012.gadā projektu īstenošanai izlietoti 2,5 milj. LVL
Teritorijas attīstības indekss	2012.gadā Valkas novads atradās 86.vietā starp Latvijas novadiem pēc teritorijas attīstības indeksa (-0695), Vidzemē attīstības indekss bija 0,605. Salīdzinot ar kaimiņu novadiem –

⁴ Centrālā statistikas pārvalde⁵ Centrālā statistikas pārvalde⁶ VID dati⁷ Centrālā statistikas pārvalde. NACE katalogs⁸ Centrālā statistikas pārvalde⁹ Nodarbinātības valsts aģentūras dati

	Smiltenes novads (0,168) atrodas 31.vietā, Naukšēnu novads (0,068) - 38.vieta, Burtnieku novads (0,054) – 40.vietā, Apes novads (-0,442) - 77.vietā, Strenču novads (-1,044) - 96.vietā.
--	--

2. STRATĒGISKĀ DAĻA

2.1. VALKAS NOVADA EKONOMISKĀ SPECIALIZĀCIJA

Valkas novada lomu valsts attīstībā noteiks izvēlētā specializācija novada redzējuma ietvaros – Valkas novads ir Latvijas ziemeļu vārti ar atvērtu, labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības attīstībai, radošai darbībai un izpaušmei, pārrobežu sadarbības centrs ar Valku-Valgu, novērtētām un aizsargātām dabas vērtībām. Vienlīdz būtiski specializācijas noteikšanai ir tas, ka Valkas novads sevi pozicionē, kā tīru un sakoptu, mežiem bagātu vidi ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē.

Galvenokārt, tiks atbalstīta un veicināta jau esošās specializācijas attīstība (mežsaimniecība un lauksaimniecība), bet, mainoties iedzīvotāju dzīves līmenim un prioritātēm, novada specializācija var tikt papildināta ar jauniem attīstības virzieniem.

Balstoties uz pieejamajiem resursiem, Valkas novadā ir attīstījušās vairākas ekonomiskās jomas (lauksaimniecība, mežsaimniecība, meliorācija, apstrādājošā rūpniecība).

Valkas novadam attīstības profils balstās uz pārrobežu sadarbību un meža resursu saprātīgu pārvaldību. Pierebežas tuvums ļauj veidot veiksmīgu sadarbību ar Igaunijas pilsētu Valgu, kā arī veiksmīgi attīstīt infrastruktūru gan pilsētā, gan novada pagastos.

Novada ekonomiskās izaugsmes svarīgākās vērtības ir novadā dzīvojošie un strādājošie cilvēki, novada uzņēmumi, dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, pieejama un kvalitatīva inženiertehniskā infrastruktūra.

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija izstrādāta ņemot vērā Valkas novada Attīstības programmā 2010.-2016.gadam definētās prioritātes. Izstrādājot ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, lai veicinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu novada attīstību, tika ievēroti programmā noteiktie četri prioritārie attīstības virzieni:

1. Cilvēkresursu attīstība;
2. Sakārtota infrastruktūra un pakalpojumi;
3. Uzņēmējdarbības attīstība;
4. Novērtēts dabas kapitāls un saglabāts kultūrvēsturiskais mantojums.

Esošā specializācija:

1. Mežsaimniecība, mežizstrāde un kokapstrāde,
2. Lauksaimnieciskā ražošana,
3. Meliorācijas darbu pakalpojumi,
4. Apstrādājošā rūpniecība.

Papildus attīstāmās jomas:

1. Lauksaimniecības produkcijas pārstrāde,
2. Pārtikas produktu ražošana,
3. Ekoloģiskās produkcijas ražošana,
4. Amatniecība,
5. Inovatīva otrreizējo izejvielu pārstrāde;
6. Derīgo izrakteņu ieguve un pārstrāde, būvmateriālu ražošana (smilts, smilts – grants, kūdra),
7. Tūrisms,
8. Pakalpojumu servisa attīstība.

Saskaņā ar noteiktajiem prioritārajiem virzieniem, izanalizējot novada esošo ekonomisko specializāciju un nosakot papildus attīstāmās jomas, tika noteikti stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritārie mērķi to īstenošanai.

2.2. VALKAS NOVADA ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVA (vīzija)

Valkas novada attīstībā galvenā loma ir vērsta uz iedzīvotāju labklājību, ko var nodrošināt, sekmējot novada ekonomisko, sociālo un vides attīstību. Lai sasniegtu vīzijā minēto, tika izstrādāti četri galvenie stratēģiskie mērķi (**SM**), kur tiek koncentrēts novada attīstībai nepieciešamais politisku uzstādījumu kopums.

Ilgtermiņa prioritārā mērķa (**IPM**) noteikšana ir svarīgākais nosacījums stratēģisko mērķu sasniegšanai.

Novada vīzija nosaka vērtības, kādas sasniedzamas 2037.gadā. Vīzijas īstenošanai tiek izvirzīti stratēģiskie mērķi. Lai sasniegtu ilgtermiņa mērķus, pašvaldība ir izstrādājusi vidēja termiņa plānošanas dokumentu – Valkas novada attīstības programma 2010.-2016.gadam.

ATTĪSTĪBAS RĀDĪTĀJI:

Tabula Nr.4

Attīstības rādītājs	Pašreizējā vērtība/bāzes gads	Sasniedzamais rezultāts 2037.gadā	Avots
Attīstības līmeņa indekss	-0,695 – Valkas novadā ¹⁰	Pieaugums ↑	
Iedzīvotāju skaits	10109/2013	Pieaugums ↑	PMLP
Ekonomiski aktīvās statistiskās vienības	591/2011 Tai skaitā: <i>Pašnodarbinātas personas – 278, Komersabiedrības – 137, Individuālie komersanti – 39 Zemnieku un zvejnieku saimniecības - 137</i>	Pieaugums ↑ <i>Tikai 5 komersabiedrības ir kā vidējie uzņēmumi, pārējie ir mazie vai mikro. Novada interesēs īpaši nozīmīgs būtu vidējo uzņēmumu pieaugums, kas nodrošinātu iedzīvotājus ar vairāk darba vietām</i>	CSP
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju	243,06 LVL/2011	Pieaugums ↑	

VĪZIJA

Valkas novads – cilvēkiem radīta labvēlīga, tīra un sakopta, mežiem bagāta vide ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē.

¹⁰ Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumiem Nr.482 Teritorijas attīstības līmeņa indekss (pēc 2011.gada datiem, salīdzinot ar 2011.gada vidējiem rādītājiem)

2.3. VALKAS NOVADA STRATĒGISKIE VIRZIENI (prioritārie attīstības virzieni, stratēģiskie mērķi, ilgtermiņa prioritārie mērķi)

Valkas novada attīstības programma 2010.-2016.gadam noteiktie **PRIORITĀRIE ATTĪSTĪBAS VIRZIENI**

1. Cilvēkresursu attīstība;
2. Sakārtota infrastruktūra un pakalpojumi;
3. Uzņēmējdarbības attīstība;
4. Novērtēts dabas kapitāls un saglabāts kultūrvēsturiskais mantojums.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, tika noteikti novada attīstības stratēģiskie mērķi (**SM**):

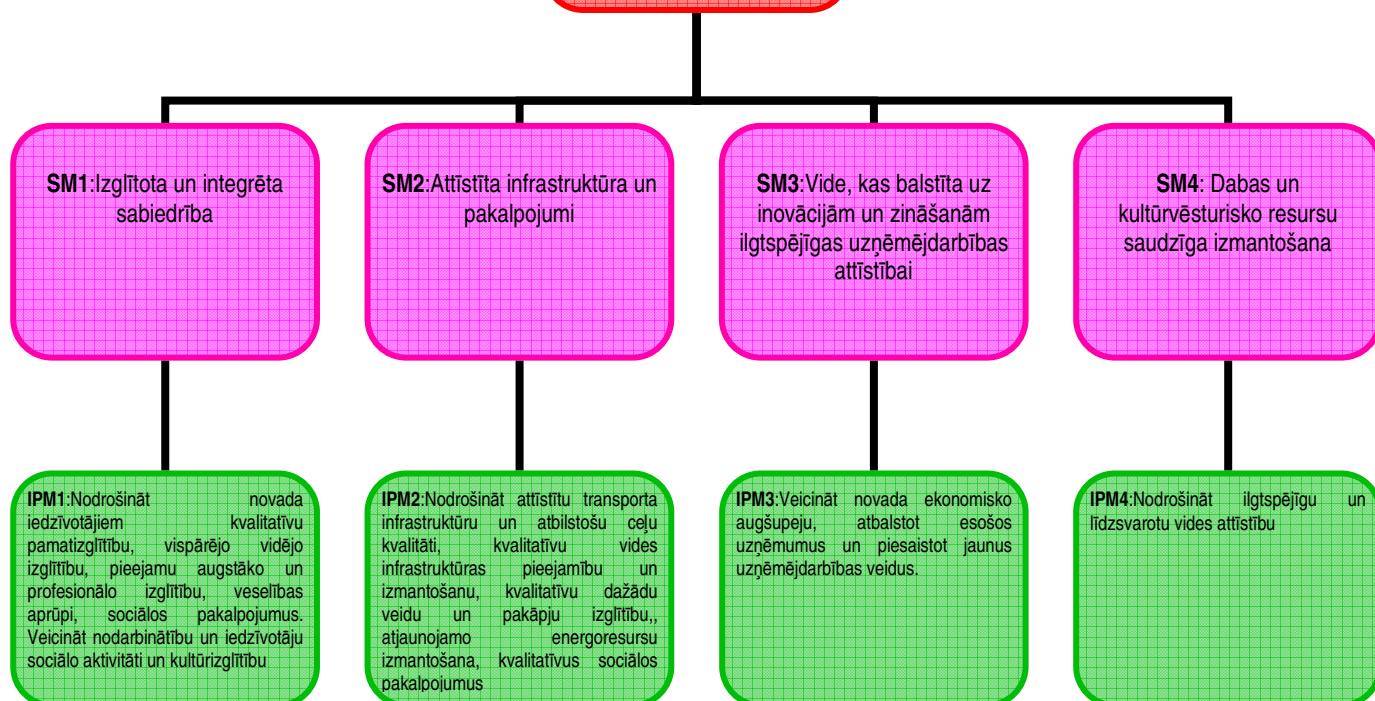
SM1: izglītota un integrēta sabiedrība - balstīts uz novada iedzīvotāju dzīves un labklājības līmeni. Novada ekonomiskā attīstība veicinās jaunu darba vietu rašanos, kur būs pieprasījums pēc augstas kvalifikācijas profesionāļiem, tas ļaus paaugstināt iedzīvotāju dzīves līmeni, attīstīt sociālos pakalpojumus, tālākizglītību (mūžizglītību, arodizglītību), augstākās izglītības pieejamību.

SM2: attīstīta infrastruktūra un pakalpojumi - līdz šim veiktie ūdensapgādes, siltumapgādes un citas infrastruktūras uzlabojumi rada pievilcīgu vidi dažādu pakalpojumu attīstībai. Lai noturētu esošos iedzīvotājus un piesaistītu jaunus, novada stiprās puses jāturpina attīstīt un uzlabot. Galvenokārt, jāorientējas uz esošās infrastruktūras saglabāšanu un uzlabošanu.

SM3: vide, kas balstīta uz inovācijām un zināšanām ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstībai - balstīta uz zināšanām, inovācijām, ģeogrāfiski stratēģiskā novietojuma potenciāliem labvēlīga vide ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstībai. Mērķis saistīts ar novada - kā administratīvi pastāvīga, ekonomiski spēcīga un konkurētspējīga, attīstību. Pastāv visi priekšnosacījumi, lai veicinātu daudzveidīgu uzņēmējdarbību, attīstītu videi draudzīgu, uz zināšanām un jaunajām tehnoloģijām balstītu ražošanu un dažādus pakalpojumus, infrastruktūru.

SM4: dabas un kultūrvēsturisko resursu saudzīga izmantošana - kvalitatīva, vērsta uz dabas un kultūrvēsturisko resursu saudzīgu izmantojumu, dzīves vide novada iedzīvotājiem un viesiem. Mērķis saistīts ar dabas un kultūrvēsturisko vērtību aizsardzību un racionālu apsaimniekošanu, apdzīvoto vietu teritoriju sakopšanu un apzaļumošanu, tūrisma attīstību.

VĪZIJA 2037

Valkas novads izveidojies par cilvēkam labvēlīgu, tīru un sakoptu, mežiem bagātu vidi, ar kvalitatīvu infrastruktūru uzņēmējdarbībai un dzīvošanai Ziemeļvidzemē.

Attīstīta un pilnveidota formālās izglītības pieejamība no sākumskolas līdz augstskolai un mūžizglītībai līdz sirmam vecumam. Izveidotas jaunas izglītības programmas. Izmantojot iespēju paaugstināt kvalifikāciju, ir augusi pedagogu konkurētspēja. Ir iespēja iegūt profesionālo un augstāko izglītību. Labiekārtotas un renovētas izglītības iestādes, uzlabota materiāli tehniskā bāze.

Tiek organizēti pārrobežu kultūras pasākumi un aktivitātes vietējā, valsts un starptautiskā līmenī. Kultūras iestāžu infrastruktūra ir attīstīta (labiekārtotas un renovētas), izveidotas ārpuselpu atpūtas un izklaides vietas. Tiek organizēti starptautiska mēroga pasākumi. Norit veiksmīga sadarbība sporta norišu organizēšanā. Izveidota dažāda kvalitatīva sporta infrastruktūra. Visiem iedzīvotājiem pieejama attīstīta veselības aprūpe.

Novada teritorijā ir izveidoti multifunkcionāli sociālie pakalpojumi. Izveidoti jauni alternatīvie sociālie pakalpojumi un pakalpojumu centri. Pieejami higiēnas centri.

Samazinājies bezdarba līmenis, jo novadā ir attīstīta uzņēmējdarbība, radot labvēlīgu vidi uzņēmējdarbības uzsākšanai, tiek veicināta jauniešu nodarbinātība, darba tirgū ir iesaistītas sociālā riska grupas. Pašvaldība veiksmīgi sadarbojas uzņēmējdarbības jomā ar citām pašvaldībām Latvijā un ārzemēs. Tiek ražoti konkurētspējīgi un inovatīvi produkti. Attīstījies tūrisma infrastruktūra.

Valkas novadā palielināta melnā seguma autoceļu īpatsvars, izbūvēti velocelīņi, sakārtota tranzīta kustība un kopumā uzlabota satiksmes drošība.

Nodrošināta kvalitatīva ūdenssaimniecība. Izveidoti un uzturēti rekreācijai izmantojamie ūdens resursi. Palielinājusies atkritumu šķirošana.

Veikta energoefektivitātes paaugstināšana sabiedriskajā un dzīvojamajā sektorā. Uzlabots ielu apgaismojums, atjaunotas siltumtrases un izbūvēti jauni atzari.

Ir apzināts un veicināts kultūrvēsturiskais mantojums, attīstās kultūrtūrisms. Saglabāts novada dabas kapitāls. Dabas kapitāla izmantošanas sektors tiek integrēts citos sektoros.

3. VALKAS NOVADA TĒLPISKĀS ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS STRUKTŪRA

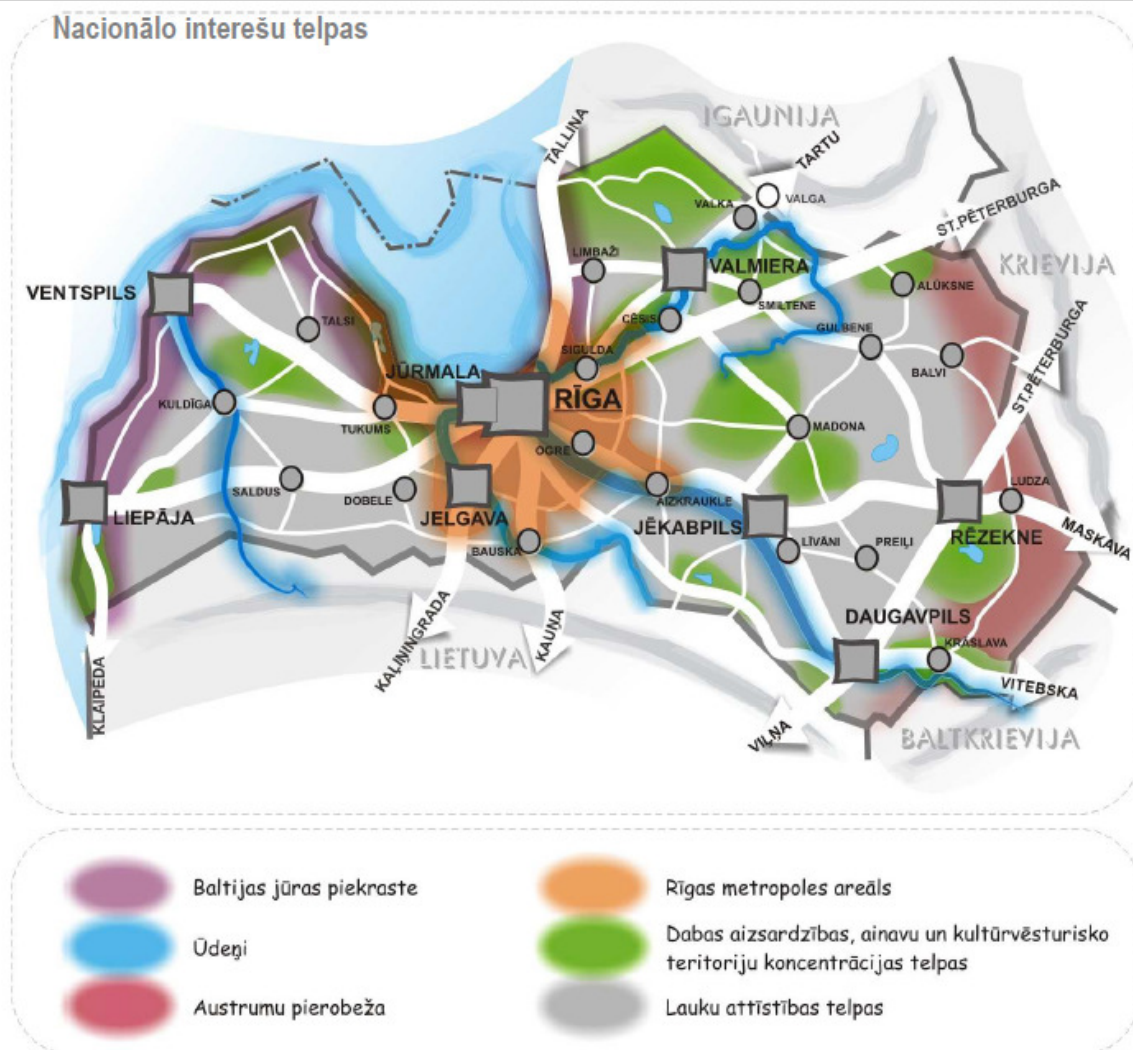
Ilgtspējīgās attīstības stratēģija tiek izstrādāta, ņemot vērā Valkas novada attīstības programmā 2010.-2016.gadam definētās prioritātes, vienlaicīgi pielāgojoties pašreizējai attīstības tendencei reģionā un valstī.

Saskaņā ar hierarhiski augstākajiem valsts plānošanas dokumentiem – Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030” – par galvenajiem ekonomiskās attīstības centriem kļūs pilsētas, pieaugs to kapacitāte un konkurētspēja, savukārt mazpilsētu un lauku teritoriju savstarpējās sadarbības ietvaros, jānodrošina darba vietas, pakalpojumi, jāveicina uzņēmējdarbības attīstība un jārada kvalitatīva dzīves telpa.

„Latvija 2030” Valka ir noteikta kā reģionālās nozīmes centrs, ar starptautiskas nozīmes transporta koridoru un iespējamo „Rail Baltica” dzelzceļu. Dokumentā tiek atzīmēts, ka reģionālās nozīmes centrs ir nozīmīgs reģiona un kultūras vai ražošanas centrs, ar attīstītu sociālo infrastruktūru un daudzveidīgiem pakalpojumiem.

„Latvija 2030” Valkai piešķirta īpaša loma – 329. punktā teikts, Valka ir vienīgā Latvijas robežpilsēta un viena no sešām Eiropas pilsētām, kas atrodas uz divu valstu robežas, Valka un Igaunijas pilsēta Valga vēsturiski ir veidojušas vienu pilsētu, ko telpiski un funkcionāli saista kopējs ielu tīkls. Ņemot vērā tās atrašanās vietas priekšrocības, perspektīvā Valka ar Valgu, kā „dvīņu pilsētas” var attīstīties par nozīmīgu transporta, loģistikas un pārrobežu sadarbības centru, veicot valsts „Ziemeļu vārtu” funkciju.

Saskaņā ar augstāk minēto, ir secināms, ka Valkas novada IAS izvirzītie mērķi un prioritātes atbilst gan nacionāla līmeņa, gan reģionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentos izvirzītajam. Ir atspoguļota Valkas novada vieta un loma reģionālā kontekstā. Galvenās funkcionālās saites Baltijas jūras reģionā, Valkas novads tiek pozicionētas, kā Latvijas – Igaunijas autotransporta un dzelzceļa tranzīta koridors, savukārt Latvijas mērogā, kā Ziemeļvidzemes kultūras un sporta centrs un mežsaimniecības un kokapstrādes attīstības iespēju teritorija. Vidzemes reģiona kontekstā, Valkas novads tiek pozicionēts, kā Vidzemes pārrobežu sadarbības centrs.

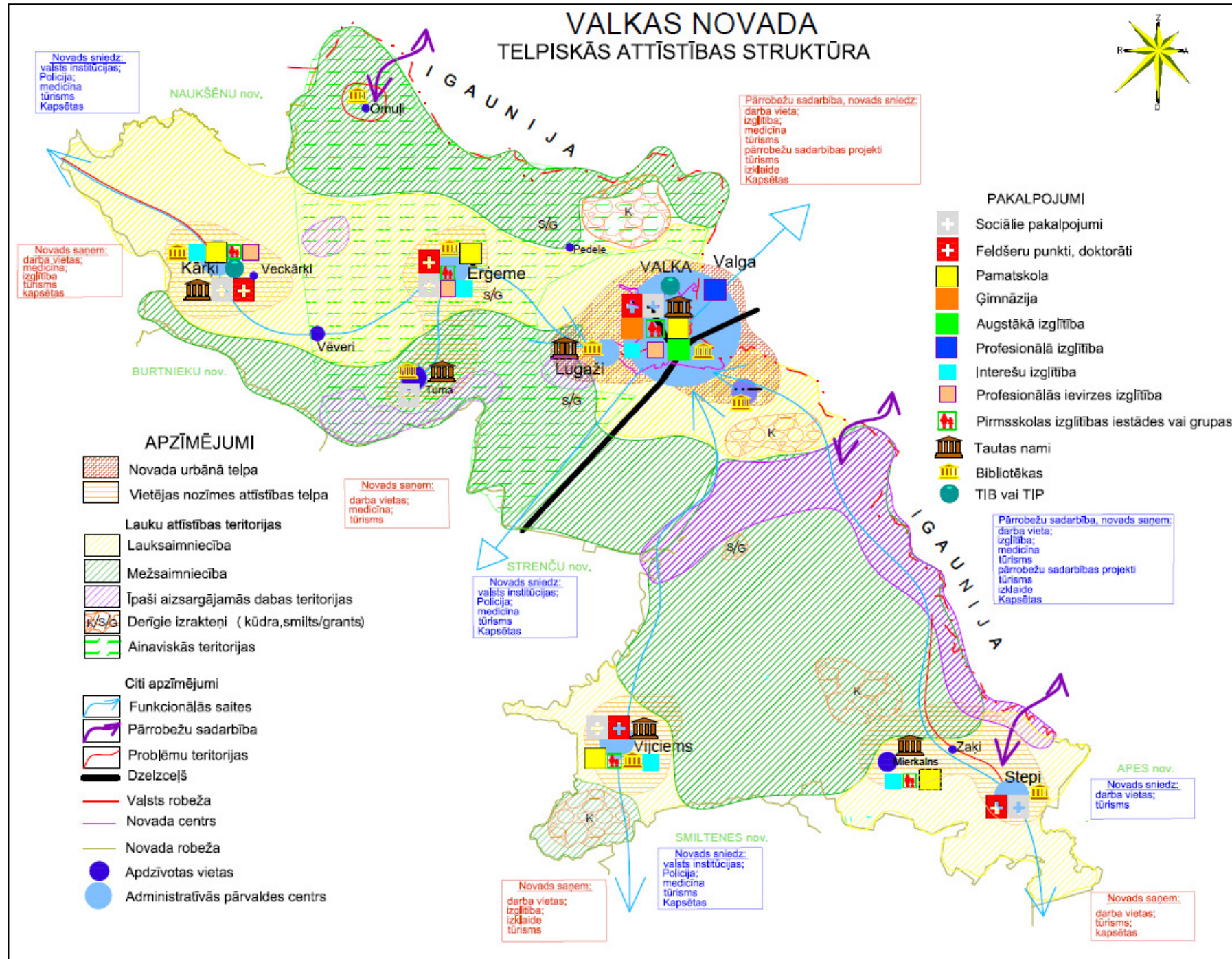
Karte: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija „Latvija 2030” 75.lpp., telpiskās attīstības perspektīva

Telpiskās attīstības struktūra (skatīt Attēls Nr.2 Valkas novada telpiskās attīstības struktūra) parāda Valkas novada teritorijas attīstības perspektīvas iezīmes un shematiski attēlo telpiskās attīstības struktūru. Shēmā attēlotas novada attīstības prioritātes, esošā situācija un stratēģijā definētās vēlamās izmaiņas ilgtermiņā vietējā līmenī, ievērojot Igaunijas Republikas tuvumu (sadarbība ar Valgas pilsētu) un kaimiņos piegulošo teritoriju plānošanas dokumentus, lai nodrošinātu efektīvu teritorijas izmantošanu, kas ilgtermiņā veicinās novada veiksmīgu ekonomisko izaugsmi un radīs kvalitatīvu dzīves vidi.

Valkas novadā ir nodrošināts pietiekams pakalpojumu klāsts katrā pagastā. Ilgtermiņā nepieciešams visus šos pakalpojumus saglabāt, nepasliktinot to kvalitāti.

Valkas novadam ir būtiski stiprināt esošās funkcionālās saites ar esošajiem un potenciālajiem sadarbības partneriem, sākot ar kaimiņu pašvaldībām, vietējiem uzņēmējiem, dažādām institūcijām, kas sekmēs dažādu jomu attīstību novadā, Vidzemes reģionā un pierobežā.

Novadam galvenās funkcionālās saites ar kaimiņu pašvaldībām balstītas uz savstarpēju pakalpojumu sniegšanu un saņemšanu (valsts institūcijas, darba vietas, medicīna, kapsētas, izklaide, izglītība, tūrisms).

Valkas novada telpiskās attīstības struktūra attēlo novada pašreizējo situāciju un vēlamu saglabājamo situāciju līdz 2037.gadam. Galvenā novada attīstība ir orientēta uz esošo pakalpojumu saglabāšanu. Tiek paredzēts, ka pagastu teritorijās radīsies pieprasījums pēc jaunām pirmsskolas izglītības grupu veidošanas, bet netiek paredzēta jaunu izglītības iestāžu būvniecība.

Valkas novada telpiskās struktūras attīstības nozīmīgākie virzieni un vadlīnijas to attīstībai:

➡ **novada urbānā telpa (Valka)**

1. Jāveicina industriālo teritoriju attīstība;
2. Plānojot apdzīvoto vietu inženiertehniskā nodrošinājuma būvniecību un paplašināšanu, jāizvēlas videi draudzīgi risinājumi, lai mazinātu vides piesārņojumu;
3. Veidot pievilcīgus dzīvojamo rajonu pagalmus, paredzot to labiekārtošanu (apzaļumošana, soliņu un celiņu seguma uzlabošana u.c.) un nodrošināšanu ar kvalitatīvu infrastruktūru;
4. Sadarbība starp pilsētām attiecībā uz pakalpojumu un apkopes objektu kopīgu izmantošanu;
5. Transporta infrastruktūras attīstība;
6. Ražošanas un tehniskās apbūves zonas plānot tuvu esošām ražošanas teritorijām ar pieeju infrastruktūras tīkliem;
7. Veicot Teritorijas plānojuma, lokālpilnoājuma, tematiskā plānojuma izstrādi, izvērtēt katra brīvā zemes gabala piemērotību konkrētai projekta idejai un paredzēt zemes gabala izmantošanu;
8. Pakalpojumu sniegšanas vietu esamības un to pieejamības plānošana apdzīvojuma centros;
9. Pamatojoties uz ilgtermiņa attīstības stratēģiju un Teritorijas plānojumu, izstrādāt tematiskos plānojumus transporta infrastruktūras attīstībai, paredzot un norādot loģistikas centrus, mezglu punktus, kā arī sabiedriskā transporta plūsmu;
10. Pārrobežu satiksmes pilnveidošana starp dvīņu pilsētām Valku un Valgu;
11. Kopēju pārrobežu interešu teritoriju identificēšana un plānošana;
12. Kopēju pierobežas stratēģiju izstrāde (vides, tūrisma, u.c. jomās).

➡ **vietējas nozīmes attīstības telpa (vietējas nozīmes centri)**

1. Ainavu izpēte un vērtējums, apsaimniekošanas noteikumu izstrāde;
2. Tūrisma attīstības teritoriju noteikšana;
3. Pieejamības saglabāšana publiskiem un privātiem ezeriem, upēm, to krastu aizsargāšana no neplānotas apbūves un labiekārtotu peldvietu ar atbilstošu infrastruktūru plānošana;
4. Apdzīvojuma funkcionālo tīklu attīstības koordinēšana, stiprinot Valkas, kā pilsētas lomu un saglabājot tās identitāti;
5. Tādu jaunu pakalpojumu attīstības teritoriju noteikšana, kurus iedzīvotāji patlaban izvēlas saņemt ārpus reģiona pakalpojumu centros.

➡ **lauku attīstības teritorijas**

1. Lai nodrošinātu visu apdzīvoto vietu sasniedzamību un labu satiksmi ar kaimiņu pašvaldībām jāuzlabo un jāuztur vietējas nozīmes ceļu tīkls;
2. Jāizveido sabiedriskā transporta sistēma, lai nodrošinātu pagasta iedzīvotājiem nokļūšanu uz novada centru;
3. Saskaņā ar Teritorijas plānojumu, Tematisko plānojumu, jāparedz veloceļu izveide, dabas taku izveide, atpūtas vietu labiekārtošana.

NOVADA URBĀNĀ TELPA (VALKA)

Valkas pilsēta ir noteikta kā reģionālās nozīmes attīstības centrs. Attīstības centrs ir teritorija, kurā ir resursu (tai skaitā cilvēkresursu), sociālo un ekonomisko aktivitāšu koncentrācija un kas veicina apkārtējās teritorijas attīstību.

Valkas pilsēta atrodas uz svarīgas transporta maģistrāles (**autoceļš E264/A3**), kas savieno Eiropas Savienības valstis ar Krieviju, tas sniedz iespēju veidot un paplašināt tranzīta pārvadājuma servisa pakalpojumus.

Autoceļu sakārtošana sekmēs ciemu un apdzīvoto vietu sasniedzamību, veicinās uzņēmējdarbības attīstību, līdz ar ko radīsies pieprasījums pēc jauniem pakalpojumiem.

Urbāno telpu veido Valkas pilsēta un tai piegulošā lauku attīstības telpa ar Lugažu un Sēļu ciemiem.

Industriālās zonas sevī ietver teritorijas, kas paredzētas rūpnieciskai ražošanai. Valkas pilsētā ir noteiktas trīs industriālās zonas, tādējādi tiks paplašinātas vai izveidotas jaunas rūpnieciskās zonas, nodrošinot jaunas teritorijas rūpniecības attīstībai. Tiek plānota Parka ielas rajona sakārtošana un paplašināšana ar kopējo platību 78h. Gar industriālo zonu ir izbūvēta tranzītiela, inženierkomunikācijas (ūdens, kanalizācija, siltumapgāde). Papildus nepieciešamie pasākumi teritorijas iekārtošanai ir divu zemes gabalu pielāgošana industriālās zonas ierīkošanai (meliorācija, zemes darbi, grunts/asfalta seguma ierīkošana, topogrāfija, zemesgrāmata). Jaunas industriālās zonas „Poruka ielas rajons” izveide ar kopējo platību 16 hektāri. Šobrīd ir sagatavots tehniskais projekts Poruka ielas rekonstrukcijai. Zemes gabalus nepieciešams pielāgot industriālās zonas ierīkošanai (meliorācijas, zemes darbi, grunts/asfalta seguma ierīkošana). Ilgtermiņā paredzēta Rūjienas ielas rajona veidošana par industriālo zonu. Tiks veidota industriālā zona posmā no Ausekļa ielas līdz Igaunijas robežai.

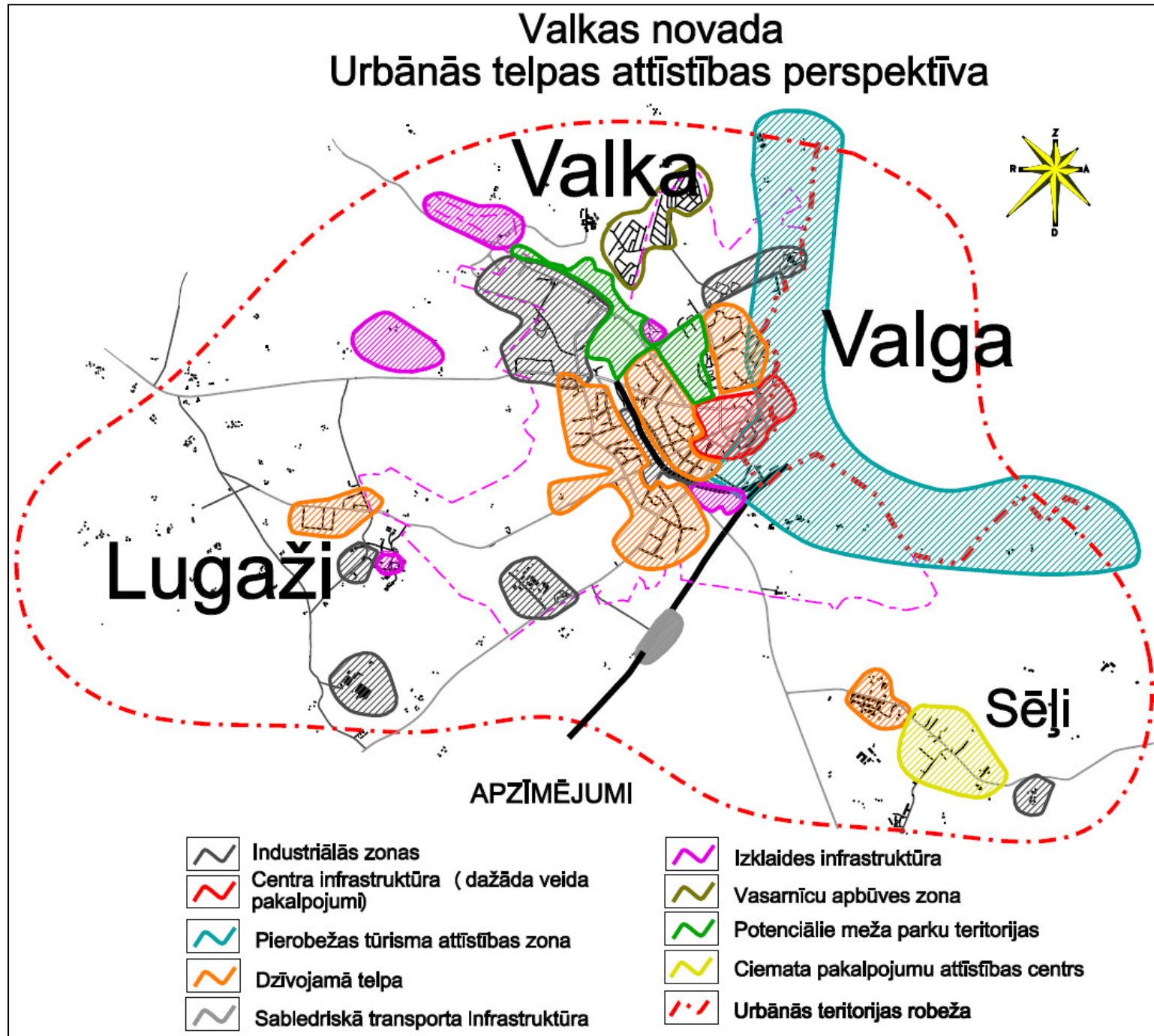
Urbānās telpas attīstības perspektīvā ir attēlotas četras industriālās zonas, kas atrodas Valkas pagasta teritorijā Lugažu un Sēļu ciemā. Šīs teritorijas plānots attīstīt ilgtermiņā, nepieciešams paredzēt Valkas novada teritorijas plānojumā.

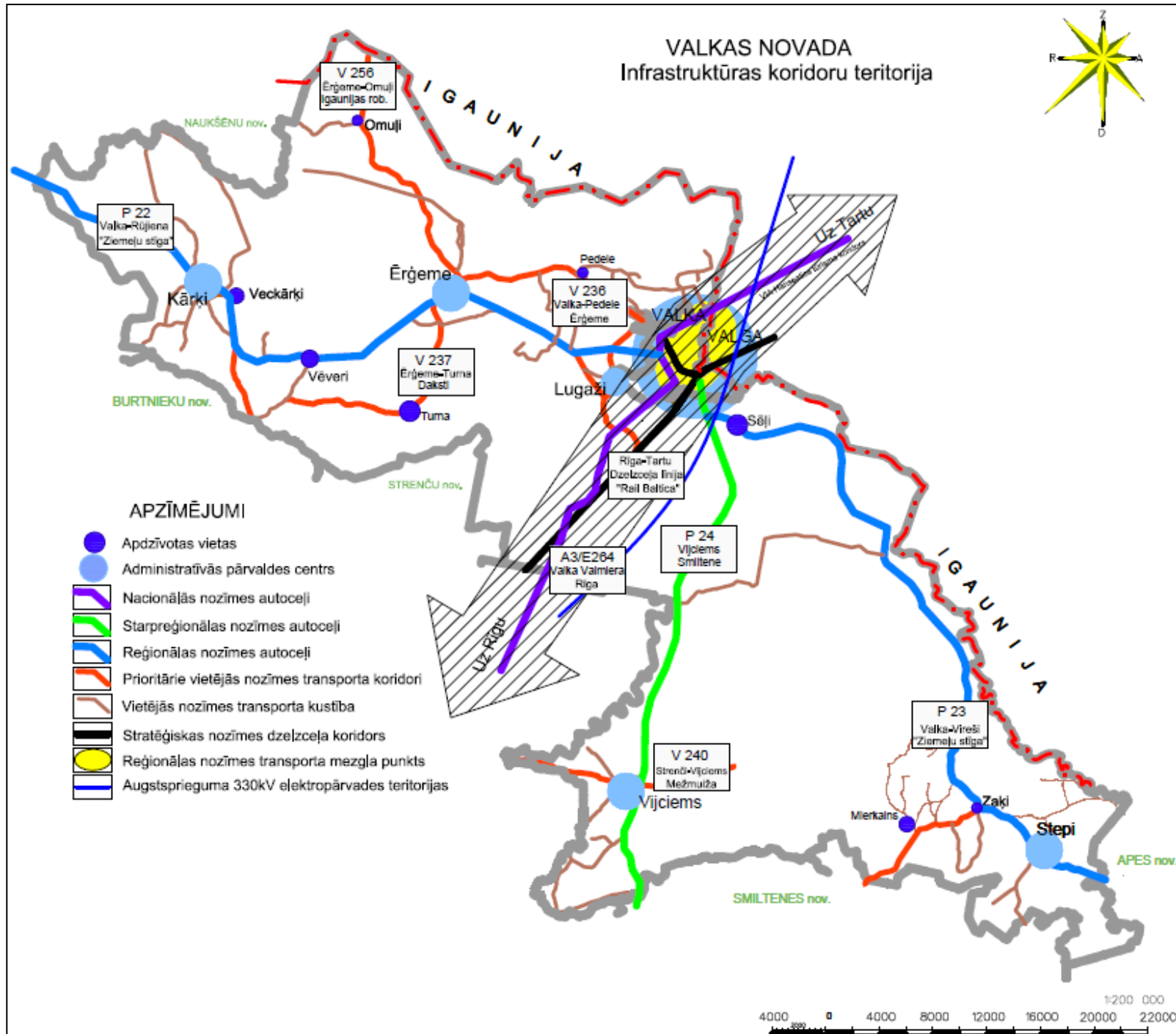
Centra infrastruktūra iedzīvotājus nodrošina ar dažāda veida pakalpojumiem (veikali, skaistumkopšana, veselība, valsts iestādes u.c.). Pierobežas tūrisma attīstības zona attīstāma sadarbībā ar Valgas apriņķi. Dzīvojamā telpa veidojama pievilcīga un droša. Sabiedriskā transporta infrastruktūra koncentrējas urbānās telpas nomalēs. Telpā pieejama dažāda veida izklaides infrastruktūra, gan kultūras pasākumu organizēšanai, gan sporta aktivitāšu rīkošanai. Vasarnīcu apbūves zona, ļauj veidot jaunus apdzīvojamos rajonus, kur attīstāmi dažāda veida pakalpojumi.

Potenciālās meža parku teritorijas, veidojamas brīvā laika pavadīšanai.

Telpā pieejamie un ilgtermiņā saglabājamie resursi un pakalpojumi:

1. Dzīvo 43 % novada iedzīvotāju;
2. Novietojums tiešā Latvijas - Igaunijas pierobežā;
3. Pietiekami attīstīta sabiedriskā transporta kustība;
4. Telpas galvenais satiksmes tīkls ir autoceļš A3, E264 un dzelzceļš;
5. Labi attīstīta pakalpojumu infrastruktūra;
6. Salīdzinoši nelieli attālumi starp apdzīvotām vietām;
7. Pārrobežu sadarbība;
8. Sociālie pakalpojumi;
9. Uzņēmējdarbības vide;
10. Kultūras dzīve;
11. Izglītība.

Transporta koridori veidoti tā, lai jebkura ciemata iedzīvotājs var nokļūt sev vēlamajā novada vietā, lai saņemtu dažāda veida pakalpojumus.

Kvalitatīvi veidoti transporta koridori nodrošinās iedzīvotāju plūsmu uz novada centru.

Kā galvenais transporta koridors Valkas novada teritorijā ir P23, P22 un P24, kas novada centru savieno ar Rūjieni, Igaunijas Republiku (Valgas apriņķi), Valmieru, Rīgu, Smilteni un Apī.

Tiek paredzēti vietējas nozīmes prioritārie transporta koridori, kas veidojami, lai nodrošinātu iedzīvotājus ar kvalitatīviem melnā seguma ceļiem un radītu drošus satiksmes apstākļus. Šie ceļi ir nozīmīgi vietējo iedzīvotāju ikdienas darbu veikšanai.

Līdz 2037.gadam uzdevums ir saglabāt esošo sabiedriskā transporta kustību starp Valkas novada pagastiem. Attīstāma sabiedriskā transporta kustība starp Sēļu ciemu un Valku. Nepieciešams novirzīt sabiedriskā transporta kas kursē no Valkas uz Smilteni kustību caur Sēļu ciemu, tādējādi tiks nodrošināta iedzīvotāju biežāka nokļūšana uz novada centru. Tiek paredzēta transporta iegāde, ko koordinēs Valkas novada dome iedzīvotāju nokļūšanai novada centrā.

Vietējas nozīmes transporta kustība nākotnē ļaus veidot jaunus alternatīvus autoceļus, kas sadalīs slodzi uz galvenajiem ceļiem.

Būtiska nozīme ir dzelzceļa attīstībai, tāpēc ir nepieciešama ceļa seguma atjaunošana un veloceļa izbūve līdz dzelzceļa stacijai „Lugaži”.

Dzelzceļa attīstība nodrošina saikni ar Igaunijas Republikas pilsētām Valgu, Tartu un Tallinu un galvaspilsētu Rīgu.

VIETĒJAS NOZĪMES ATTĪSTĪBAS TELPA (vietējās nozīmes centri - Ērgeme, Kārķi, Lugaži, Sēļi, Stepi, Vijciems)

Valkas novadā jāveidojas ilgtspējīgai un līdzsvarotai apdzīvotuma telpai, tajā pašā laikā jāveido pievilcīgi dzīves apstākļu elementi.

Policentriska attīstība veicinās Valkas novada konkurētspēju un teritorijas vienotu izaugsmi. Sekmējot policentrisku attīstību, īstenosies līdzsvarotas attīstības scenārijs, kura pamatā ir attīstības centru potenciāla stiprināšana un to mijiedarbības veicināšana.

Apdzīvotuma telpiskās attīstības struktūra ir teritorijas attīstības pamats. Apdzīvotuma struktūru galvenokārt raksturo pati teritorija, tajā dzīvojošo iedzīvotāju skaits, apdzīvoto vietu attīstības līmenis, pieejamo pakalpojumu klāsts un labiekārtota infrastruktūra.

Vietējās nozīmes attīstības centri: Kopumā Latvijā ir 60 potenciālie novadu nozīmes attīstības centri. Vietējās nozīmes attīstības centrus veido esošo vietējo pašvaldību pagasti un ciemi.

Valkas novadā ir 5 potenciālās vietējās nozīmes attīstības centra teritorijas. Kārķu, Ērgemes, Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagasts.

Ciemi: Ērgeme, Kārķi, Lugaži, Sēļi, Vijciems, Stepi

Apdzīvotas vietas: Turna, Omuļi, Veckārķi, Pedele, Mierkalns

Vietējas nozīmes attīstības telpas esošie un ilgtermiņā saglabājamie resursi un pakalpojumi:

1. Dzīvo 57 % novada iedzīvotāju;
2. Raksturīga viensētu apbūve;
3. Sabiedriskā transporta pakalpojumi apmierinoši;
4. Telpas galvenais satiksmes tīkls „Ziemeļu stīga”;
5. Labi attīstīta pakalpojumu infrastruktūra novada nozīmes attīstības centros;
6. Lauksaimnieciska rakstura ainavas;
7. Ir atsevišķi mazie uzņēmumi, piemēram, lauksaimniecības un kokapstrādes;
8. Plašas teritorijas atrodas riska zonā (Gauja);
9. Raksturīgākie dabas objekti ir mežu masīvi, purvi, derīgie izrakteņi;
10. Lauku tūrisma attīstības potenciāls – bioloģiskās saimniecības, aktīvais un dabas tūrisms;
11. Administratīvajos centros pieejami nozīmīgākie pakalpojumi.

LAUKU ATTĪSTĪBAS TERITORIJAS

Lauku teritorijas ir telpas ārpus pilsētas robežas un sevī aptver lauksaimniecības un mežu teritorijas, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ainaviskās teritorijas, derīgo izrakteņu ieguves lauku teritorijas.

Lauku teritoriju attīstībai jāizmanto tajās jau pieejamie resursi, saglabājot jau tradicionāli pastāvošās nozares, kā arī veicinot lauku tūrisma attīstību, radot jaunus pakalpojumus un darba vietas.

Mežsaimniecība – Valkas novads ir viens no mežainākajiem novadiem Latvijā, jo 62% no novada teritorijas ir mežu teritorijas. Mežu lielie masīvi nosaka, ka novads attīstās kā valsts mēroga mežsaimniecības un kokapstrādes centrs.

Lauksaimniecība – ir otra attīstītākā nozare novada teritorijā. Kopumā lauksaimniecībā izmantojamā zeme sastāda aptuveni 26% no kopējās novada teritorijas. Lielākās platības lauksaimniecībā izmantojamo zemju ir Valkas un Ērgemes pagastā, attiecīgi 6158,4ha un 6085,4ha. Svarīgi saglabāt zemi, kā lauksaimnieciskās ražošanas galveno resursu un nodrošināt lauksaimniecības kā vienas no tautsaimniecības nozarēm ilglaicīgu attīstību.

Derīgie izrakteņi – Valkas novada teritorijā ir novada nozīmes derīgo izrakteņu smilts, smilts-grants, māla un kūdras ieguves un atradņu areāli. Valkas novadā atrodas sekojoši A kategorijas derīgo izrakteņu apjomi: smilts-grants krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) – 3600m³, kvarca smilts prognozēto resursu laukumā aplēsts 647,06 milj.m³ resursu, kūdras krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) - 106946 m³, māla krājumu kopējais apjoms (milj.m³) – 1418 m³, sapropeļa krājumu kopējais apjoms (tūkst.m³) - 9013 m³.

Ainaviskās teritorijas – Valkas novada teritorijā atrodas valsts nozīmes īpaši aizsargājamo ainavu apvidus „Ziemeļgauja”. Tās teritorijā ietilpst Valkas, Vijciema un Zvārtavas pagasts. Ziemeļgaujas ielejai raksturīga mozaīkveida ainava ar ievērojamu biotopu un sugu daudzveidību. Atsevišķās novada teritorijās vērojama ainavas degradācija, kur neapsaimniekošanas rezultātā notiek pļavu un tīrumu apaugšana/aizaugšana ar krūmiem, samazinās augu sugu sastāvs.

Lauku ainavas veidošanai, aizsardzībai un apsaimniekošanai ir svarīga loma, lai tiktu saglabāta daudzveidīga un pievilcīga ainava, kas veicinātu iedzīvotāju piesaisti laukiem.

Perspektīvās tūrisma teritorijas – Valkas novads ir tūrisma attīstības iespējām bagāta teritorija. Pieejami resursi jaunu tūrisma produktu izveidei, esošo apzināšanai un to konkurētspējas palielināšanai.

Valkas novadā ir plašas iespējas veidot daudzveidīgu tūrisma piedāvājumu. Novada teritorijā ir tam piemēroti resursi: daba, kultūra, infrastruktūra. Katrs novada pagasts ir unikāls ar savām kultūrvēsturiskajām vērtībām.

Tūrisma nozares attīstība ir viena no Valkas novada papildus attīstāmajām jomām. Attīstot tūrismu, vienlaicīgi tiek veicināta uzņēmējdarbības attīstība, nodarbinātības paaugstināšanās, novada tēla atpazīstamība un investīciju piesaiste. Ņemot vērā iepriekš minēto, tūrisms ir uzskatāms par svarīgu aspektu novada ekonomiskās attīstības nodrošināšanā. Tomēr līdz šim laikam novada attīstības kontekstā nav pilnvērtīgi apzinātas un izmantotas tūrisma attīstības iespējas. Piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, tiek realizēti transporta infrastruktūras projekti, tiek nodrošināta ciemu pieejamība. Tūrisma nozares attīstības veicināšanai novadā tiek piedāvāts risinājums, kas paredz tūrisma resursu kvalitātes paaugstināšanu, esošā tūrisma piedāvājuma dažādošanu, kā arī pašvaldības aktīvu līdzdalību pozitīva novada tēla veidošanā.

Attēlā Nr.5 „Perspektīvās tūrisma zonas” ir attēlotas Valkas novadā esošā tūrisma zonas, saskaņā ar novadā pieejamiem resursiem un līdz 2037.gadam attīstāmās tūrisma jomas, tādējādi veicinot novada tūrisma produktu konkurētspējas palielināšanos. Valkas pilsēta ar kaimiņpilsētu Valgu tiek pozicionētas kā pierobežas tūrisma zona, savukārt pagasta teritorijās ir pieejams un ilgtermiņā attīstāms dabas tūrisms, kultūras tūrisms un aktīvais tūrisms. Šo teritoriju apzināšana un attīstīšana veicinās novada teritorijas līdzsvarotu attīstību. Uzlabojot esošo un veidojot jaunu infrastruktūru, tiks radīta pievilcīga vide uzņēmējdarbības attīstībai novada teritorijā.

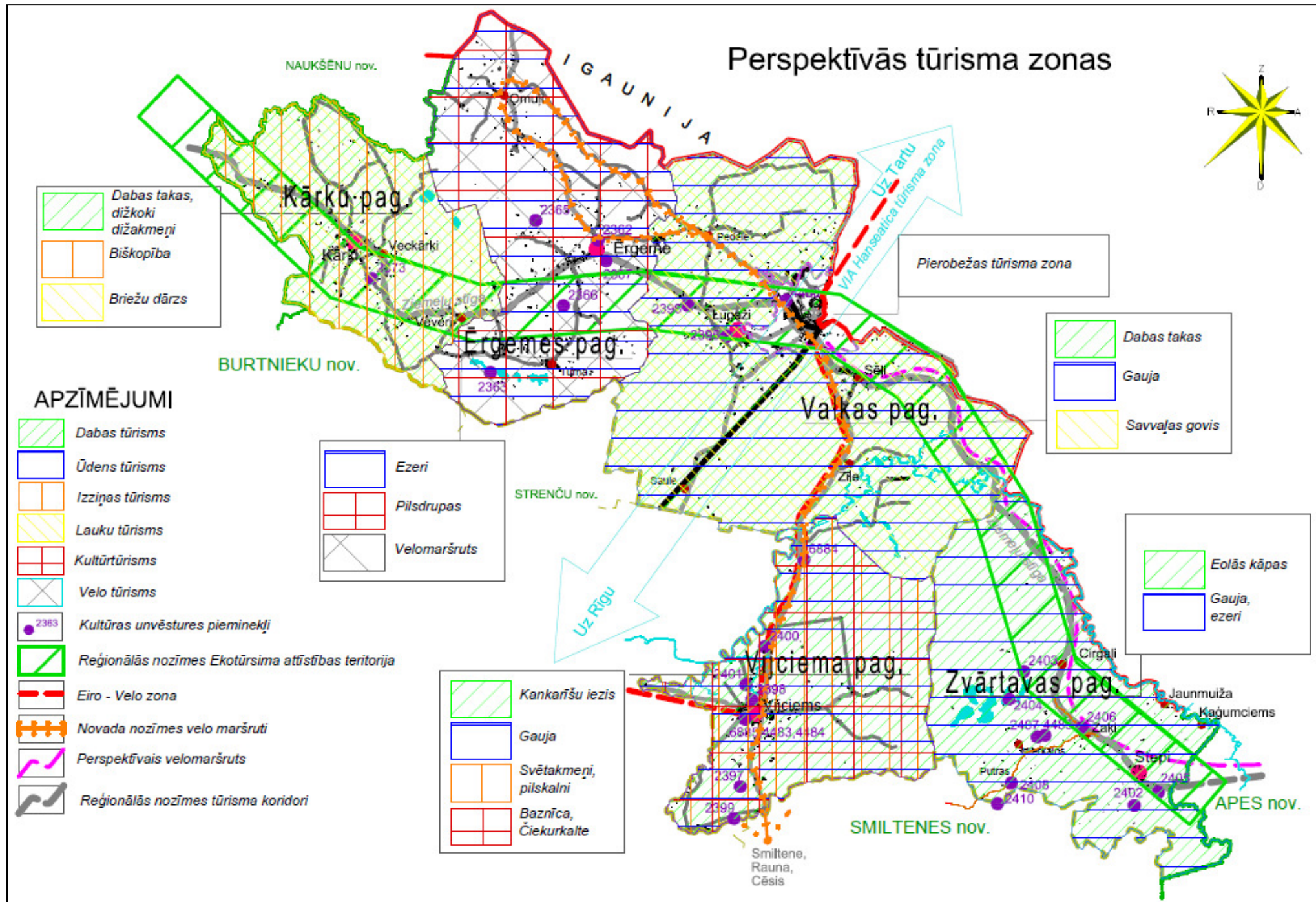
Tūrisma nozares attīstības plānošanas procesā jāņem vērā starptautiskie, Latvijas un plānošanas reģiona plānošanas dokumenti.

Galvenais tūrisma plānošanas uzdevums ir sabalansēt tūrisma aktivitāšu attīstību ar vides aizsardzības, kultūras, sociālās jomas un citu tautsaimniecības sektoru interesēm.

Lai veiksmīgi attīstītu perspektīvās tūrisma zonas, nepieciešams tās izdalīt un attēlot novada teritorijas plānojumā, kas noteiktas ņemot vērā esošās tūrisma aktivitātes un dabas, kultūras mantojuma potenciālu.

Vadlīnijas tūrisma teritoriju attīstībai

1. Saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu;
2. Saglabāt un attīstīt tūrismam nozīmīgās teritorijas sasaistot tās ar citām nozarēm;
3. Novada tūrisma iespēju popularizēšana;
4. Sadarbībā ar kaimiņu pašvaldībām veicināt tūrisma maršrutu izveidi;
5. Pilnveidot tūrisma infrastruktūru;
6. Degradētās teritorijas veidot par pievilcīgām ainaviskām teritorijām;
7. Veicināt dažādu institūciju sadarbību tūrisma veicināšanā;
8. Sadarbojoties dažādām institūcijām daudzveidot tūrismā izmantojamo infrastruktūru;
9. Veikt kultūrvēsturiskās ainavas izpēti un analīzi;
10. Robežzonas attīstības veicināšana.

4.SADARBĪBA AR KAIMIŅU PAŠVALDĪBĀM

Apes novads – ūdenstūrisma attīstība, autoceļa „Ziemeļu stīga” attīstības veicināšana, kopīga kapu lietošana un apsaimniekošana ar Gaujienas pagastu, sadarbība dabas aizsardzības, dabas objektu apsaimniekošanā un vides aizsardzībā ar Gaujienas pagastu.

Burtnieku novads – dabas tūrisma attīstība un kopīgu vides aizsardzības plānu izstrāde, vienotu dabas tūrisma maršrutu izstrāde.

Naukšēnu novads – autoceļa „Ziemeļu stīga” attīstība. Trošu tilta būvniecība.

Smiltenes novads – tūrisma maršrutu izstrāde, kopīgu kultūras un sporta pasākumu organizēšana, sabiedriskā transporta tīkla attīstība, autoceļa seguma atjaunošana un veloceliņu ierīkošana, kopīga kapu lietošana un apsaimniekošana ar Grundzāles pagastu, ugunsdzēsības dienestu sadarbība

Strenču novads – tūrisma maršrutu izstrāde, kopīgu kultūras un sporta pasākumu organizēšana, vides aizsardzības jautājumu risināšana, autoceļu un dzelzceļa infrastruktūras sakārtošana un uzturēšana, sabiedriskā transporta maršrutu pilnveidošana, dažāda veida pakalpojumi (valsts iestādes).

Igaunijas Republiku (Valgas apriņķi) – sadarbības veicināšana izglītības, kultūras, sporta, veselības aprūpes jomā, **VIA HANSEATICA** attīstības zona, vienota ekonomiskā attīstība, tranzīta kustības attīstība, sadarbība vides saglabāšanas jautājumos, vienotu plānošanas dokumentu izstrāde, sabiedriskā transporta tīkla attīstība. Publiskā transporta infrastruktūras attīstība, renovēt autobusu pieturas un informatīvos standus, izveidojot elektroniskos norēķinu punktus. Sadarbība ielu rekonstrukcijā. Valkas/Valgas biznesa inkubatora izveide. Valkas/Valgas stacijas renovācija. Veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību. Valkas/Valgas skolēniem vasaras periodā sniegt iespēju būt par mācekļiem dažādos projektos. Valkas/Valgas skolās veikt sadarbību dažādās jomās, karjeras konsultācijas, ekonomikā, uzņēmējdarbībā. Pedeles upes un Varžupītes attīstība un labiekārtošana. Sadarboties attīstot eko satiksmi pilsētās un lauku teritorijās, veidojot veloceliņus, stāvlaukums, treileru stāvvietas.

5. STRATĒGISKO MĒRĶU ATBILSTĪBA NACIONĀLO UN REĢIONĀLO PLĀNOŠANAS DOKUMENTU PRIORITĀTĒM

Izstrādājot Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, ir ņemts vērā hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija” un Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007-2027 Telpiskās struktūras apraksts.

„Latvija 2030” norāda uz vienotiem valsts un sabiedrības uzdevumiem, lai sasniegtu vienotu mērķi – līdzsvarota un ilgtspējīga valsts attīstība. Stratēģijā ir noteiktas galvenās septiņas Latvijas ilgtermiņa attīstības prioritātes: ieguldījumi cilvēkkapitālā; paradigmas maiņa izglītībā, inovatīva un efektīva ekonomika; daba kā nākotnes kapitāls; telpiskās attīstības perspektīva; inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība; kultūras telpas attīstība. Vidzemes plānošanas reģiona plānošanas dokumenti ir saite starp nacionāla līmeņa plānošanas dokumentiem un pašvaldības plānošanas dokumentiem. Izstrādājot pašvaldības plānošanas dokumentu tika ņemti vērā Vidzemes plānošanas reģiona spēkā esošie plānošanas dokumenti.

Tabula Nr.5

Valkas novada IAS mērķu atbilstība „Latvija 2030” un Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumam

„Latvija 2030”	Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2007.-2027.gadam. Telpiskās struktūras apraksts.	Valkas novada IAS 2013.-2037.gadam.
Ieguldījumi cilvēkkapitālā	Cilvēkresursu piesaistīšana reģionam	SM1: izglītota un integrēta sabiedrība
Paradigmas maiņa izglītībā	Izglītības iespēju uzlabošana, pielāgojot to darba tirgus prasībām;	SM1: izglītota un integrēta sabiedrība
Inovatīva un efektīva ekonomika	Ar uzņēmējdarbību saistītas infrastruktūras attīstība; Uzņēmējdarbības aktivitātes palielināšana	SM3: vide, kas balstīta uz inovācijām un zināšanām ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstībai
Daba kā nākotnes kapitāls	Kultūrvēsturiskā mantojuma, dabas aizsardzības un raksturīgo ainavu saglabāšana.	SM4: dabas un kultūrvēsturisko resursu saudzīga izmantošana
Telpiskās attīstības perspektīva	Reģiona konkurētspējas paaugstināšana; Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums nodrošina ietvaru teritorijas plānojumam, lai no telpiskā aspekta sagatavotu, novērtētu un īstenotu ar attīstību saistītos uzdevumus.	SM2: attīstīta infrastruktūra un pakalpojumi
Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība	Rūpniecības, lauksaimniecības un pakalpojumu nozaru produktivitātes palielināšana;	SM1: izglītota un integrēta sabiedrība
Kultūras telpas attīstība	Kultūrvēsturiskā mantojuma, dabas daudzveidības un raksturīgo ainavu saglabāšana	SM2: attīstīta infrastruktūra un pakalpojumi

6. ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJAS ĪSTENOŠANA UN PĀRRAUDZĪBA

Valkas novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2037.gadam ir ilgtermiņa plānošanas dokuments, kurā noteikts teritorijas attīstības virziens ilgtermiņā. Stratēģijas īstenošana ir cieši saistīta ar Valkas novada attīstības programmu 2010.-2016.gadam īstenošanu, tajā ir noteiktas rīcības septiņu gadu periodam un investīciju plāns trīs gadu periodam, kuru pēc nepieciešamības var grozīt katru gadu.

Lai sasniegtu plānošanas dokumentā izvirzītos mērķus ir nepieciešams veikt regulāru dokumenta īstenošanas uzraudzību. Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzība ir tiešā Valkas novada domes kompetencē un to ir plānots pārskatīt ik pa četriem gadiem.

Īstenojot AP investīciju plāna projektus, pirms novada domes vēlēšanām, tiek veikts nepārtraukts situācijas un paveikto darbu monitorings. Programmas un stratēģijas īstenošanas uzraudzības ziņojums tiek izskatīts Attīstības lietu komitejā.

Kā Valkas novada attīstības pamatrādītāji tiek definēti pieci elementi (skatīt tabulu Nr.5), ar kuru palīdzību tiks novērtēta novada attīstība kopumā un iegūtos rādītājus varēs salīdzināt ar kaimiņu novadiem.

Tabula Nr.6

Attīstības rādītājs	Pašreizējā vērtība/bāzes gads	Sasniedzamais rezultāts 2037.gadā	Avots
Attīstības līmeņa indekss	-0,695 – Valkas novadā ¹¹	Pieaugums ↑	
Iedzīvotāju skaits	10109/2013	Pieaugums ↑	PMLP
Bezdarba līmenis	12,1%/2012	Samazinājums	NVA
Ekonomiski aktīvās statistiskās vienības	591/2011	Pieaugums ↑	CSP
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedzīvotāju	243,06 LVL/2011	Pieaugums ↑	

Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas četru gadu uzraudzības ziņojuma struktūra ir sekojoša:

- 1) ievads, kurā tiek ietverts uzraudzības pārskata mērķis, laika periods par kādu ziņojums sagatavots, ziņojuma sagatavošanā iesaistās institūcijas;
- 2) Vispārīgs novada attīstības raksturojums, kuru izstrādā, balstoties uz augstāk minētiem attīstības rādītājiem;
- 3) IAS īstenošana, izvērtē balstoties uz definētajiem rezultatīvajiem rādītājiem;
- 4) Par katru prioritāro virzienu sniedz šādu informāciju:
 - rezultatīvo rādītāju sasniegumi, to sakritība ar iepriekš plānoto saistībā ar ieguldīto finanšu apjomu;
 - rezultatīvo rādītāju sasniegumu ietekme uz teritorijas attīstību;
 - ja konstatētas novirzes no plānotā, tad nepieciešams pamatojums (skaidrojums);
 - secinājumi un priekšlikumi.
- 5) kopējie secinājumi pa mērķiem uz uzdevumiem;
- 6) priekšlikumi rīcības plāna aktualizācijai, pilnveidošanai;
- 7) izmantotie avoti.

¹¹ Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumiem Nr.482 Teritorijas attīstības līmeņa indekss (pēc 2011.gada datiem, salīdzinot ar 2011.gada vidējiem rādītājiem)

7. JĒDZIENU SKAIDROJUMI

- **Attīstības programma-** (saskaņā ar attīstības plānošanas sistēmas likumu) vidēja termiņa (septiņi gadi) reģionālās politikas plānošanas dokuments, kurā noteiktas novada attīstības prioritātes.
- **Stratēģija** – plāns, kurā definēti attīstības virzieni, mērķi un uzdevumi, to sasniegšanas mehānisms.
- **Vīzija-** īsi un kodolīgi noformulēts sapnis, plaši popularizēts sauklis, kas sevī ietver mūsdienu sabiedrības prasības.
- **Stratēģiskais virziens-** darbības jomā noteiktais virziens vai virzieni, kuros novads tiecas ar mērķtiecīgu pasākumu kopumu.
- **Mērķis-** darbības virzienā nospraustais sabiedriski nozīmīgais rezultāts.
- **Prioritātes** – galvenie novada attīstībā sasniedzamie mērķi, kas nodrošinās novada vīzijas 2016. gadam sasniegšanu.
- **Telpiskā attīstība** – attiecīgās teritorijas attīstības plānojuma daļa, kas definē politiku attiecībā uz noteikta plānošanas līmeņa nozīmes teritorijām, nosaka telpiskās attīstības prioritātes attiecīgajā teritorijā.
- **Funkcionālās ietekmes zonas** - pašvaldības apkārtējā teritorija, kurai ar pašvaldību ir izveidojušās ciešas sociālās un ekonomiskās (funkcionālās) saiknes. Pašvaldības funkcionālā ietekmes zona tiek noteikta plānošanas reģiona un vietējo pašvaldību telpiskās plānošanas procesā. (Plašāks jēdziens nekā „aglomerācija”).
- **Stratēģiskā daļa** – attīstības programmas sadaļa, kurā apraksta pašvaldības (pilsētas) attīstības vīziju, definē mērķus, galvenās prioritātes un izvirza rīcības virzienus definēto mērķu un prioritāšu īstenošanai.